

JUSTIITSMINISTEERIUM

Kriminaalpoliitika lühianalüüs
Nr 10 / 2022

Seksuaalkuritegude menetluspraktika ülevaade

Analüüsitalitus
Kriminaalpoliitika osakond

Sisukord

Sisukord	2
Lühikokkuvõte	3
Sissejuhatus	4
Registreeritud seksuaalkuriteod	5
Politseis või prokuratuuris lõpetatud seksuaalkuritegude menetlused	8
Prokuratuuri loal politseis lõpetatud seksuaalkuritegude menetlused	8
Prokuratuuri poolt lõpetatud seksuaalkuritegude menetlused	9
Kohtusse saadetud kriminaalasjad	10
Kohtusse saadetud seksuaalkuriteod	11
Jõustunud kohtuotsused	12
Alaealiste poolt toime pandud seksuaalkuritegude menetlemine	14
Kasutatud kirjandus	16

Lühikokkuvõte

2021. aastal registreeriti 753 seksuaalkuritegu, neist 360 mittekontaktset* ning 393 kontaktset* seksuaalkuritegu.

Seksuaalkuriteod jagunevad kontaktseteks (nt vägistamine) ning mittekontaktseteks (nt lapsporno valmistamine ja selle võimaldamine). Mittekontaktset seksuaalkuriteod moodustavad 48% kõigist 2021. aastal registreeritud seksuaalkuritegudest.

2021. aastal saadeti kohtusse 172 seksuaalkuritegude kriminaalasja

Prokuratuuri poolt lõpetati 26 kriminaalasja rohkem kui prokuratuuri loal

- ▶ Registreeritud seksuaalkuritegude arv on enam kui kaks korda kõrgem kui 10 aasta eest.
- ▶ Võrreldes 2020. aastaga kasvas registreeritud seksuaalkuritegude arv 186 võrra ehk 33%.
- ▶ Kõige rohkem registreeriti seksuaalkuritegusid KarS § 178 (lapsporno valmistamine ja selle võimaldamine) alusel.
- ▶ 2021. aastal saadeti seksuaalkuritegude kriminaalasjades kohtusse 120 kriminaalasja.
- ▶ Sagedaseim kohtusse saadetud seksuaalkuritegu oli KarS § 178.
- ▶ Kõige rohkem saadeti kohtusse seksuaalkuritegude kriminaalasju Põhja piirkonnas.
- ▶ Kõige rohkem lõpetati KarS § 141 (vägistamine) kriminaalasju.
- ▶ Peamiselt lõpetati prokuratuuri poolt kriminaalasi KrMS § 200 alusel (kriminaalmenetluse lõpetamine kriminaalmenetlust välistava asjaolu ilmnemisel).
- ▶ 2021. aastal registreeritud alaealise poolt toime pandud seksuaalkuritegudest 24 juhul (77%) menetlus lõpetati.

Sissejuhatus

Seksuaalkuritegudest¹ politsei teavitamine on viimase kümne aastaga kahekordistunud. Registreeritud seksuaalkuriteod moodustavad kümnendiku kõigist registreeritud vägivaldakuritegudest, perversivägivaldakuritegudest 5% (Kuritegevus Eestis 2021). Samas on uuringutest teada, et enamik seksuaalvägivalda ohvreid ei teata juhtunust ega otsi abi. Juhtumite uurimine, tõendamine ja tagajärgedega tegelemine peab olema pidev, professionaalne ja toimuma eri asutuste koostöös (Vägivaldaennetuse kokkulepe 2021–2025).

Analüüsi eesmärk on anda lühiülevaade seksuaalkuritegude menetluspraktikast. Vaadeldakse registreeritud kuritegusid, politseis või prokuratuuris lõpetatud kuritegusid ning kohtusse saadetud kuritegusid. Ülevaade antakse nii kuriteokoosseisude kui ka ringkonnaprokuratuuride (Lõuna RP, Lääne RP, Põhja RP ja Viru RP) tööpiirkondade kaupa. Lõpetatud kuritegude puhul vaadeldakse prokuratuuri poolt ja prokuratuuri loal politseis lõpetatud kriminaalasju. Lisaks antakse ülevaade alaealiste poolt toime pandud seksuaalkuritegude menetluspraktikast.

Lühianalüüs tugineb E-toimiku ja KIS-i andmetele.

Kokkuvõtte koostas Brit Tammiste kriminaalpoliitika osakonna analüüsitalitusest, analüüsi teostamisel oli kaasatud Raili Annask.

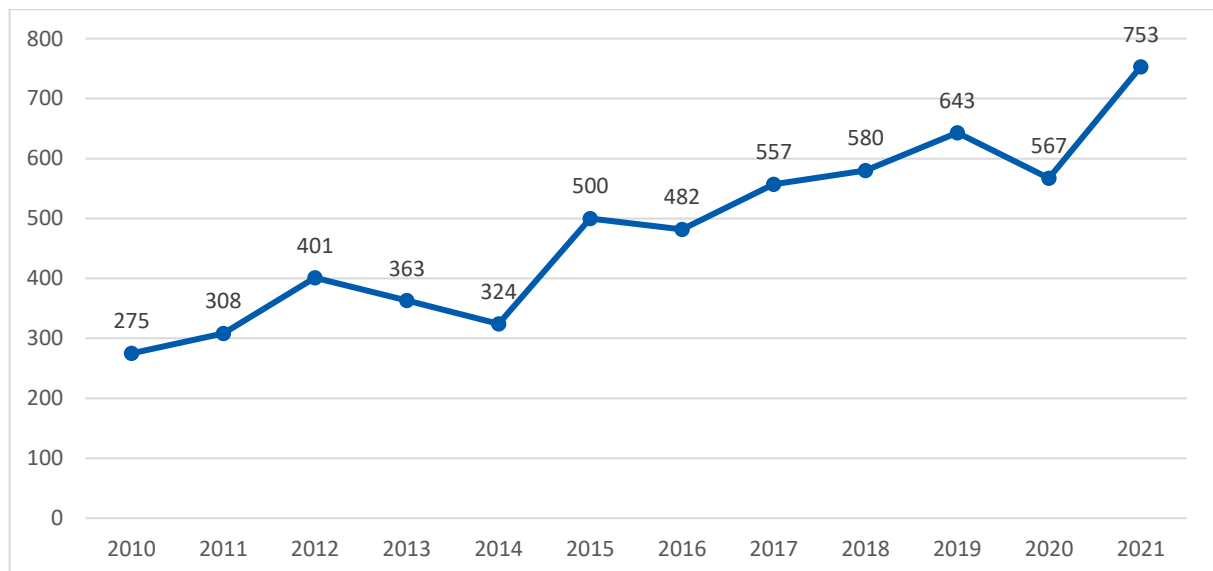
---

¹ Karistusseadustiku §-d 141–145¹, 175¹, 178–179.

Registreeritud seksuaalkuriteod

2021. aastal registreeriti 753 seksuaalkuritegu², mis on 33% rohkem kui 2020. aastal ning 2,7 korda rohkem kui 2010. aastal. See on tingitud peamiselt laste vastu toime pandud kontaktsete (+81) ja mittekontaktsete (+103) kuritegude registreerimise kasvust. Kasvu üheks põhjuseks on ohvriks langenud ning ohvri lähedalseisvate inimeste julgus seksuaalkuritegudest teada anda, sh tänu ennetus- ja teavitustegevusele erinevates elanikkonna gruppides. See väljendub teavitamiseks loodud uute kanalite (lasteabitelefoni, seksuaalvägivalla kriisiabikeskused jm) kasutamise sagenemises, sihtrühmale loodud uute teenuste ja toe pakkumise võimaluste (lastemaja seksuaalselt väärkohteldud või selle kahtlusega lastele, individuaalne nõustamine ning tugigrupid lapsena seksuaalset väärkohtlemist kogenud täisealistele). Nii nõuandeliinidele teatajate kui teenusele pöördunute arv on samuti kasvanud osa käesolevas ülevaates vaadeldaval perioodil. Samuti aitab kasvule kaasa politseitöö kuritegude avastamisel.

Täisealise kannatanuga seksuaalkuritegusid registreeriti 90, sealhulgas 84 vägistamist ja 663 alaealise kannatanuga seksuaalkuritegu, millest 303 olid kontaktsete ja 360 mittekontaktsete.

Joonis 1. Aastatel 2010–2021 registreeritud seksuaalkuritegude arv

Täisealise kannatanu keskmine vanus kontaktsete seksuaalkuritegu puhul oli 30 aastat. Toimepanija oli kannatanule:

- ▶ 56% muu tuttav
- ▶ 23% võõras
- ▶ 20% (endine) pereliige või sugulane

Alaealise kannatanuga kontaktsete seksuaalkuritegude puhul oli kannatanu keskmine vanus (toimepanemise ajal/alguses) 11 aastat. Neist 84% olid tüdrukud ja 16% poisid. Alaealise kannatanuga registreeritud seksuaalkuritegude puhul oli toimepanija kannatanule:

- ▶ 47% pereliige või muu sugulane
- ▶ 42% muu tuttav
- ▶ 10% võõras

² Karistusseadustiku §-d 141–145¹, 175¹, 178–179.

Tabel 1. 2021. aastal registreeritud seksuaalkuritegude arv, alaealise kannatanuga seksuaalse enesemääramise vastaste kuritegude ning nendes kuritegudes alaealiste kannatanute arv maakonniti

Maakond	Registreeritud seksuaalkuritegude arv kokku	Alaealise kannatanuga registreeritud seksuaalse enesemääramise vastaste kuritegude arv	Alaealiste kannatanute arv registreeritud seksuaalse enesemääramise vastastes kuritegudes
Harjumaa	263	111	75
Hiiumaa	3	1	1
Ida-Virumaa	79	32	19
Järvamaa	16	8	8
Jõgevamaa	5	3	3
Lääne-Virumaa	26	16	15
Pärnumaa	33	19	19
Raplamaa	85	15	16
Saaremaa	5	3	3
Tartumaa	159	49	32
Valgamaa	14	7	5
Viljandimaa	26	15	8
Võrumaa	30	21	7
Välisriik	3	3	1

Kokku oli 2021. aastal registreeritud seksuaalse enesemääramise vastastes, nn kontaktsetes seksuaalkuritegudes 212 alaealist kannatanut.

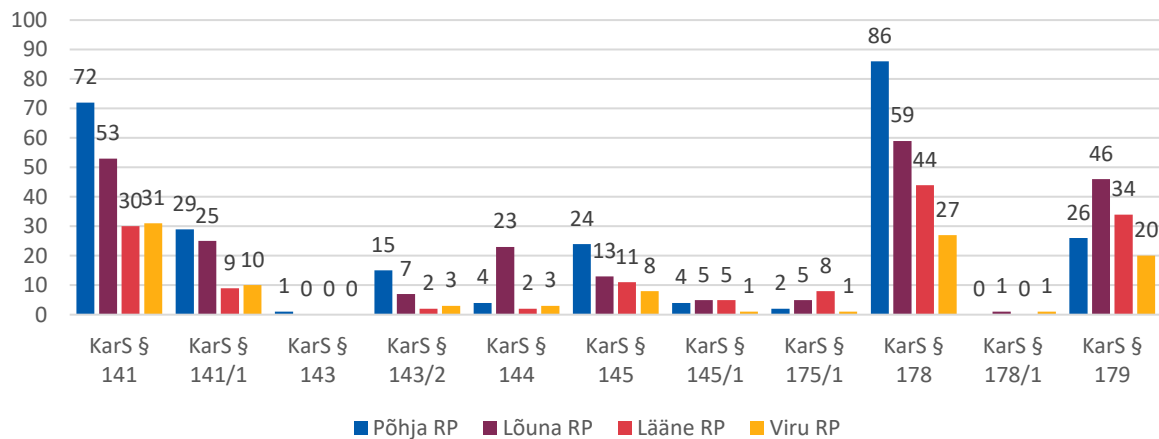
2021. aastal registreeriti 216 korral lapsporno valmistamist ja võimaldamist (KarS § 178). See oli kõige sagedamini registreeritud seksuaalkuritegu Põhja, Lõuna ja Lääne piirkonnas (joonis 2).

Viru piirkonnas registreeritud seksuaalkuritegudest oli proportsionaalselt kõige rohkem vägistamisjuhtumeid (KarS § 141): 31 (29% kõigist piirkonnas registreeritud seksuaalkuritegudest piirkonnas). Kokku registreeriti 2021. aastal 186 vägistamijuhtumit. Lapseealise seksuaalset ahvatlemist (KarS § 179) registreeriti kokku 126 korral.

Ainult ühel korral registreeriti suguühtelevõi muule sugulise iseloomuga teole sundimist (KarS § 143) ja kahel korral seksuaalse eesmärgiga kokkulepet lapseealisega kohtumiseks (KarS § 178¹).

Mittekontaktseid seksuaalkuritegusid pandi toime ka erinevates sotsiaalmeedia- ja veebikeskkondades: Facebook, Telegram, vk.com, Viber, Messenger, Dicsord, Youtube, Whatsapp, Snapchat, iCloud, Instagram, Google Drive, „Likee“, armastusesaal.ee, vk.ru, TikTok, Google Photos jt.

Lapsealise seksuaalse ahvatlemise (KarS-i § 179) juhtumitest 74% ja kõigist mittekontaktsetest seksuaalkuritegudest 86% pandi toime internetikeskkonnas või ITvahendeid kasutades.

Joonis 2. Registreeritud seksuaalkuriteod piirkondade ning kuriteoliikide lõikes

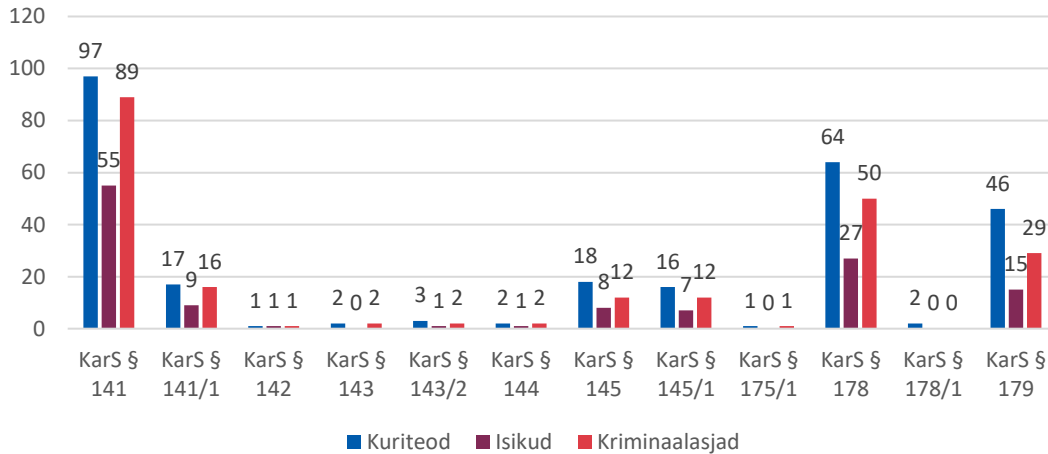
Piirkonniti registreeriti kõige rohkem seksuaalkuritegusid Põhja piirkonnas, seejärel Lõuna, Lääne ja Viru piirkonnas. Kõigis piirkondades kasvas 2021. aastal registreeritud seksuaalkuritegude arv võrreldes 2020. aastaga. Mitmete infotehnoloogiavahendeid kasutades toime pandud mittekontaktsete seksuaalkuritegude taga on sageli üks ja sama toimepanija. Viimane võib mõjutada piirkondade lõikes registreeritud seksuaalkuritegude arvu võrdlust. Näiteks Lõuna RP-s registreeritud mittekontaktsetest seksuaalkuritegudest ligikaudu poolsada on seotud sama toimepanijaga. Piirkonniti võib esineda erinev seksuaalkuritegude registreerimise praktika.

Tabel 2. 2020. ja 2021. aastal registreeritud seksuaalkuriteod piirkonniti

Piirkond	2020	2021
Põhja	241	263
Lõuna	175	237
Viru	55	105
Lääne	84	145

Politseis või prokuratuuris lõpetatud seksuaalkuritegude menetlused

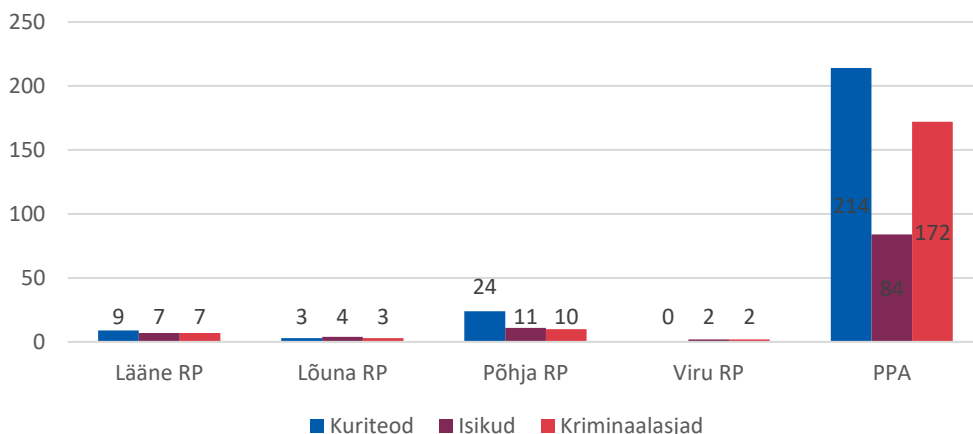
Absoluutarvult kõige enam lõpetati pärast asjaolude väljaselgitamist vägistamiste kriminaalasju (KarS § 141): 2021. aastal lõpetati 89 kriminaalsja, mis hõlmasid 55 isikut ja 97 kuritegu. Järgnesid lapsporno valmistamine ja selle võimaldamine (KarS § 178): lõpetati 50 kriminaalasja, mis hõlmasid 27 isikut ja 64 kuritegu.

Joonis 3. Lõpetatud menetlused seksuaalkuritegudes 2021. aastal

Prokuratuuri loal politseis lõpetatud seksuaalkuritegude menetlused

Politsei lõpetas 2021. aastal seksuaalkuritegudes 172 kriminaalasja 84 isiku ja 214 kuriteoga. Põhja RP lõpetas 10 kriminaalasja 11 isiku ja 24 kuriteoga. Kõige väiksemad arvud olid Lõuna RP ja Viru RP puhul.

Joonis 4. Lõpetatud menetlused seksuaalkuritegudes ringkonnaprokuratuurides ja politseis 2021. aastal

Prokuratuuri poolt lõpetatud seksuaalkuritegude menetlused

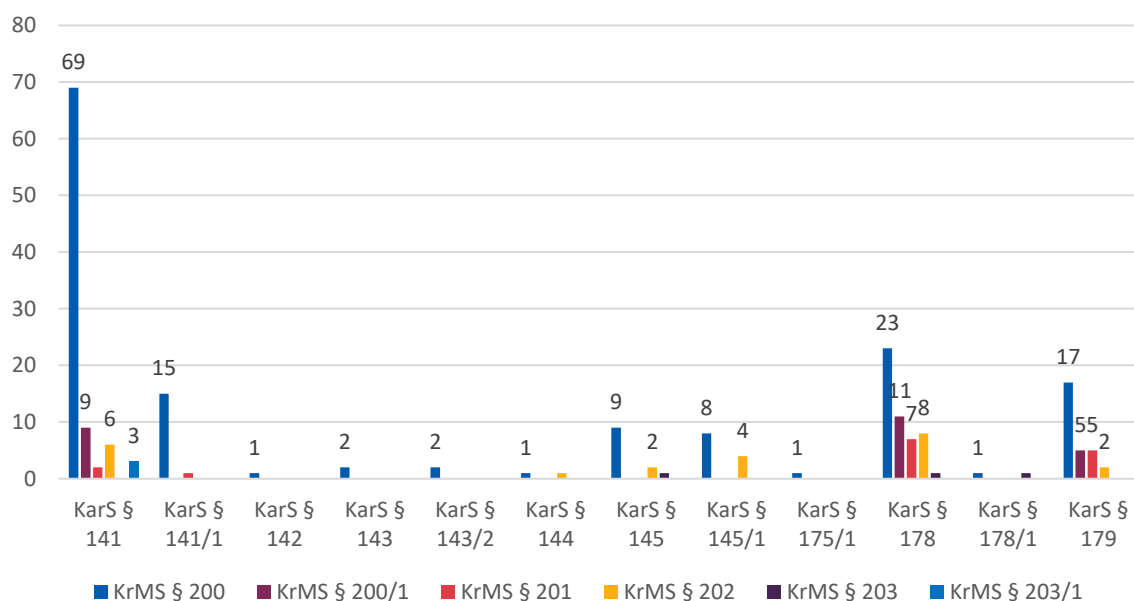
2021. aastal tegi prokuratuur lõpliku menetlusotsuse 204 seksuaalkuritegude kriminaalasjas, neist 172 lõpetati politseis prokuratuuri loal (2020: 159). Prokuratuuri poolt lõpetati 25 kriminaalasia (2020: 59).

Prokuratuur lõpetas 2021. aastal menetluse 204 kriminaalasjas. 2020. aastal 218, 2019. aastal 175 kriminaalasjas.

Menetluse lõpetamise alused 2021. aastal koos vastava aluse rakendamise juhtumite arvuga:

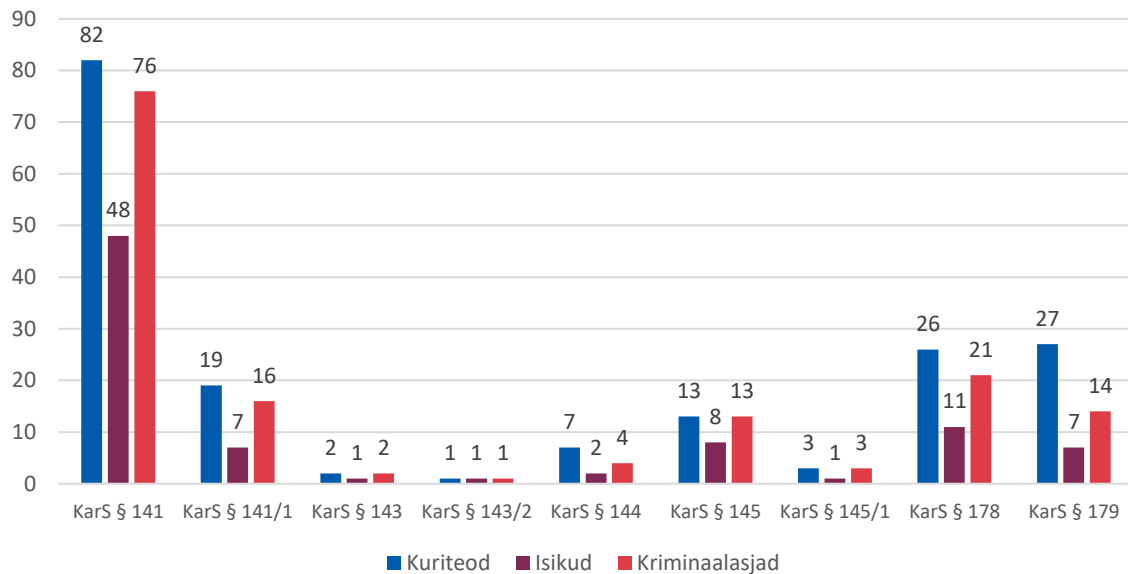
- ▶ KrMS § 200. Kriminaalmenetluse lõpetamine kriminaalmenetlust välistava asjaolu ilmnemisel: 163 (2020: 149)
- ▶ KrMS § 200¹. Kriminaalmenetluse lõpetamine kuriteo toimepannud isiku tuvastamatuse tõttu: 24 (2020: 25)
- ▶ KrMS § 201. Kriminaalmenetluse lõpetamine alaealise toimepanija korral: 9 (2020: 15)
- ▶ KrMS § 202. Kriminaalmenetluse lõpetamine avaliku menetlushuvi puudumise korral ja kui süü ei ole suur: 6 (2020: 23)
- ▶ KrMS § 203. Kriminaalmenetluse lõpetamine karistuse ebaotstarbekuse tõttu: 0 (2020: 3)
- ▶ KrMS § 203¹. Kriminaalmenetluse lõpetamine leppimise tõttu: 1 (2020: 3)
- ▶ KrMS § 204. kriminaalmenetluse lõpetamine välisriigi kodaniku toimepandud kuriteos või välisriigis toimepandud kuriteos : 1

Kõige sagedamini lõpetati prokuratuuri poolt kriminaalasi kriminaalmenetlust välistava asjaolu ilmnemisel (KrMS § 200). Sageduselt järgmised põhjused kriminaalasia lõpetamiseks olid kuriteo toimepannud isiku tuvastamatus (KrMS § 200¹), avaliku menetlushuvi puudumine, kui süü ei ole suur (KrMS § 202) ja alaealine toimepanija (KrMS § 201).

Joonis 5. Prokuratuuri poolt 2021. aastal lõpetatud kriminaalasia lõpetamise alus

Prokuratuuri loal ei alustatud kriminaalmenetlust peamiselt kriminaalmenetluse aluse puudumise tõttu (KrMS § 199 lg 1 p 1). Kõige sagedamini ei alustatud kriminaalmenetlust sel alusel vägistamise (KarS § 141) puhul. Sageduselt järgmine oli lapsporno valmistamine ja selle võimaldamine (KarS § 178).

Joonis 6. KrMS § 199 lg 1 p 1 alusel 2021. aastal lõpetatud menetlused koosseisu järgi

Kohtusse saadetud kriminaalasjad

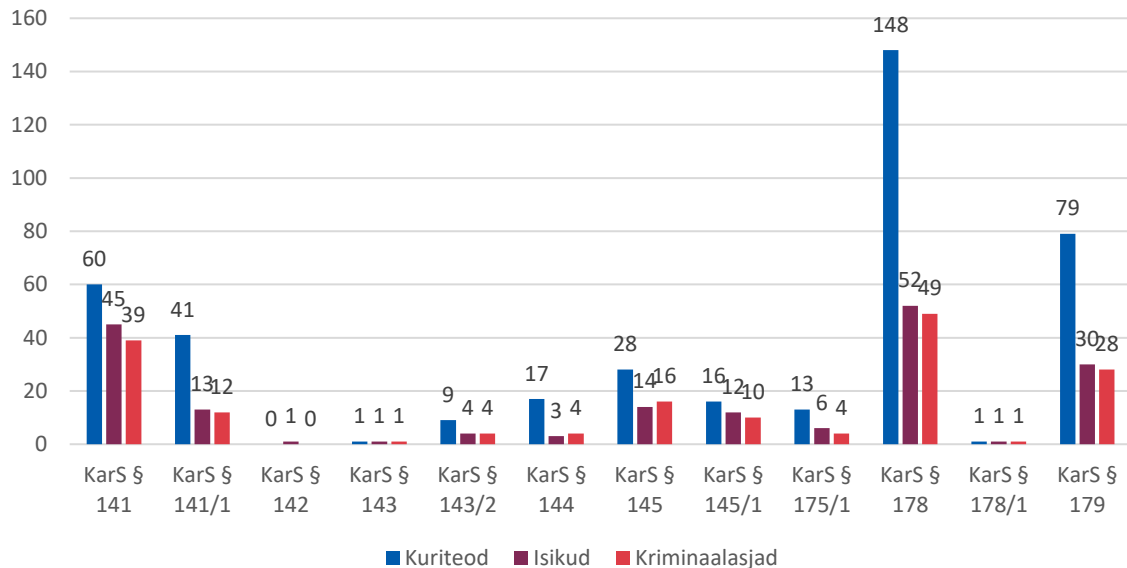
Seksuaalkuritegudes saadeti 2021. aastal kohtusse 120 kriminaalasia, mis on vähem võrreldes 2020. aastal ja 2019. aastal kohtusse saadetud kriminaalasiade arvuga. 2021. aastal saadeti kohtusse 130 isikut ja 414 kuritegu. Kõige rohkem seksuaalkuritegude kriminaalasia ning isikuid saadeti kohtusse Põhja RP poolt.

Tabel 3. Kohtusse saadetud seksuaalkuriteod 2021. aastal

Piirkond	Kriminaalasjad	Isikud	Kuriteod
Lääne RP	26	27	39
Lõuna RP	28	32	99
Põhja RP	45	49	228
Viru RP	20	22	47
Riigiprokuratuur	1		1

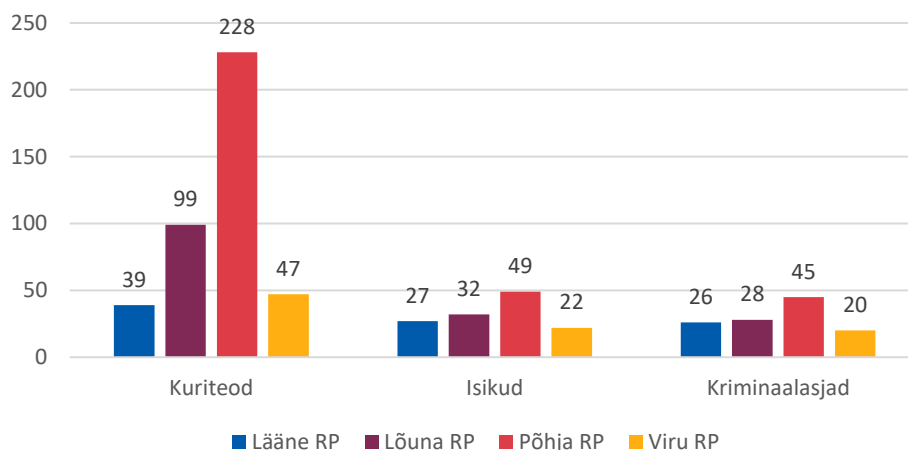
Kohtusse saadetud seksuaalkuriteod

Kõige sagedamini olid kohtusse jõudnud kriminaalasjad seotud lapsporno valmistamise ja selle võimaldamise (KarS § 178) kuritegudega. Sagedased olid ka vägistamise kuriteod (KarS § 141) ja lapsealise seksuaalne ahvatlemine (KarS § 179). Vähem tuli ette suguuhtele või muule sugulise iseloomuga teole sundimise (KarS § 143) juhtumeid ja seksuaalse eesmärgiga kokkuleppeid lapsealisega kohtumiseks (KarS § 178¹).

Joonis 7. Kohtusse saadetud seksuaalkuriteod 2021. aastal

Kõige rohkem saadeti 2021. aastal kohtusse seksuaalkuritegudes kriminaalasju (45), isikuid (44) ja kuritegusid (228) Põhja RP poolt. Lõuna RP saatis kohtusse 28 kriminaalasja, 32 isikut ja 99 kuritegu. Tunduvalt vähem saadeti kohtusse seksuaalkuritegusid Lääne RP ja Viru RP poolt.

Joonis 8. Seksuaalkuritegudes kohtusse saadetud piirkondade lõikes 2021. aastal³

³ Päring teostatud 15.08.2022. seisuga.

Jõustunud kohtuotsused

Kui 2020. aastal jõustus kohtuotsus 199 isiku ja 2019. aastal 111 isiku suhtes, siis 2021. aastal mõisteti seksuaalkuritegudes süüdi 107 isikut. 51 isiku suhtes jõustus kohtuotsus vaid kontaktse seksuaalkuriteo toimepanemises ja 46 isiku suhtes mittekontaktsete seksuaalkuritegude toimepanemises.

- ▶ Kohtuotsus jõustus kahe isiku suhtes, kes kohtuotsuse jõustumise hetkel olid alaealised: üks isik mõisteti süüdi KarS § 141, teine KarS § 178 ja KarS § 179 alusel⁴.
- ▶ Kõik seksuaalkuritegudes süüdi mõistetud olid meessoost.
- ▶ 2021. aastal jõustunud kohtuotsustes on välja toodud tsiviilhagis mittevaralise kahju nõuete suurused kannatanute kasuks. Mittevaralise kahju hüvitis rahuldati summades 1000 eurost 20 000 euroni. Näited mittevaralise kahju hüvitise suurustest⁵:
  - kahe kannatanu heaks mõisteti kummalegi välja 5000€ ning kolmandale 2000€ kahju hüvitist;
  - kannatanu heaks mõisteti välja 1000€;
  - kannatanu heaks mõisteti välja 5000€ mittevaralise kahju hüvitist;
  - kannatanu ja alaealise kannatanu seadusliku esindaja heaks mõisteti välja 10 000€;
  - kannatanu heaks mõisteti välja 20 000€;
  - kannatanu heaks mõisteti välja 5000€;
  - kannatanu heaks mõisteti välja varaline kahju 2000€ ning mittevaraline kahju 5000€.
- ▶ Paaril juhul kohaldati süüdimõistetu suhtes lähenemiskeeld, füüsilise lähenemise keeld jäi vahemikku 5–100 meetrit.⁶

Näide 1.	<p><i>Süüdi:</i> KarS § 141 lg 1 järgi.</p> <p><i>Karistus:</i> KarS § 73 lg 1, 3 alusel mõistetud karistust 1 aasta 11 kuud 27 päeva vangistust ei pöörata täielikult täitmisele, kui 3 (kolme) aastase katseaja jooksul ei pane toime uut tahtlikku kuritegu.</p> <p><i>Lähenemiskeeld:</i> KrMS § 310¹ lg 1 ja VÕS § 1055 lg 1 alusel kohaldada X suhtes lähenemiskeeldu kannatanule 3 (kolmeks) aastaks alates kohtuotsuse jõustumisest järgmistel tingimustel: - Keelata X minna kannatanule lähemale kui 50 meetrit, välja arvatud kohtuistungil või muude menetlustoimingute ajal; - Kohustada X juhuslikul kohtumisel kannatanust viivitamatult eemalduma kannatanut kõnetamata vähemalt</p>
----------	---

⁴ Kohtuotsuse põhjal: süüdimõistetud alaealine Eesti Vabariigi kodanik; emakeel eesti; põhiharidus; ei tööta; varem kriminaalkorras karistamata; 2 kehtivat väärteokaristust. Kohaldades KrMS § 202 lg 6 ja KarS § 69 lg 1 arvata mõistetud karistusest maha X poolt tehtud kohustuste osa üldkasuliku töö 60 (kuuekümne) tunni ulatuses, s.o 60 päeva vangistust ning lugeda ärakandmata karistuseks 10 (kümme) kuud vangistust. KarS § 69 lg 1 ja 3 alusel asendada mõistetud liitkaristus 300 (kolmesaja) tunni üldkasuliku tööga ja määrata selle tegemise tähtjaks 1 (üks) aasta 6 (kuus) kuud. Üldkasuliku töö tegemise ajaks allutada X kriminaalhooldaja käitumiskontrollile ja kohustada teda järgima KarS § 75 lg 1 p-des 1–6 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi: 1) elama kohtu määratud alalises elukohas: xxxx; 2) ilmuma kriminaalhooldaja määratud ajavahemike järel kriminaalhooldusosakonda registreerimisele; 3) alluma kriminaalhooldaja kontrollile oma elukohas ning esitada talle andmeid oma kohustuste täitmise ja elatusvahendite kohta; 4) saada kriminaalhooldusametnikult eelneva loa elukohast lahkumiseks Eesti territooriumi piires kauemaks kui viieteistkümneks päevaks; 5) saada kriminaalhooldusametnikult eelneva loa elu-, töö- või õppimiskoha vahetamiseks; 6) saada kriminaalhooldusametnikult eelneva loa Eesti territooriumilt lahkumiseks ja väljaspool Eesti territooriumi viibimiseks. KarS § 75 lg 2 p 2 ja 8 alusel on X üldkasuliku töö tegemise ajal kohustatud: - mitte tarvitama alkoholi; - osalema kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis.

⁵ Aluseks on võetud avalikult kättesaadavad 2021. aastal jõustunud süüdimõistvad kohtulahendid seksuaalkuritegude toimepanemises.

⁶ Samas.

	<p>50 m kaugusele; - Keelata X mistahes viisil (vahetult, sotsiaalmeedia, sidevahendite vms kaudu) kannatanuga suhelda.</p>
Näide 2.	<p><i>Süüdi:</i> § 141 lg 1 ja ja KarS § 183 lg 1 järgi</p> <p><i>Karistus:</i> KarS § 74 lg 1, 3 alusel jätta käesoleva kohtuotsusega mõistetud karistus – 3 aastat 11 kuud ja 28 päeva vangistust – X suhtes tingimisi kohaldamata ja täielikult täitmisele pööramata kui X ei pane 4 (nelja) aasta 6 (kuue) kuu pikkuse katseaja kestel toime uut kuritegu ja täidab talle käesoleva kohtuotsusega määratud alljärgnevaid kontrollnõudeid ja kohustusi: X on kohustatud katseajal järgima KarS § 75 lg-s 1 sätestatud kontrollnõudeid.</p> <p><i>Lähenemiskeeld:</i> VÕS § 1055 lg 1 ja KrMS § 310¹ alusel kohaldada X suhtes lähenemiskeeld, keelates tal 3 (kolme) aasta jooksul: - läheneda kannatanule isiklikult ja avalikes kohtades lähemale kui 100 meetrit kohustusega eemalduda kannatanuga juhuslikul kohtumisel viivitamatult siseruumis vähemalt 5 meetri kaugusele ning muudel juhtudel vähemalt 100 meetri kaugusele; - suhelda kannatanuga telefoni-, kirja-, elektroonposti-, sotsiaalmeedia jt elektrooniliste suhtluskanalite kaudu.</p>
Näide 3.	<p><i>Süüdi:</i> KarS § 141¹ 07.04.2021 saabus kohtusse lg 2 p 1, 6, KarS § 178 lg 1¹, KarS § 175¹ lg 2 järgi.</p> <p><i>Karistus:</i> KarS § 74 lg 1, 2, 3 alusel ei pöörata ülejäänud karistuse osa, s.o 2 (kahte) aastat 10 (kümnet) kuud vangistust X suhtes täitmisele, kui X ei pane 3 (kolme)-aastase katseaja jooksul toime uut kuritegu ning täidab alljärgnevaid kriminaalhooldusega kaasnevaid KarS § 75 lõikes 1 sätestatud kontrollnõudeid.</p> <p><i>Lähenemiskeeld:</i> KrMS § 310¹ lg 1 alusel ning alaealise kannatanu Y seaduslike esindajate sellekohase taotluse alusel kohaldada X vanglast vabanemisest alates XXX lähenemiskeeldu XXX ja kannatanu Y suhtes 3 (kolmeks) aastaks, mis seisneb alljärgnevas: • XXX on keelatud suhelda kannatanuga vahetult, sealhulgas on XXX keelatud viibida kannatanu lähemal kui 100 meetrit kannatanust: - elukohas (käesoleval ajal XXX); - lasteaias (käesoleval ajal XXX); - tulevases õppimiskohas (eeldatavasti XXX, kannatanu alustab XXX.a sügisel). • Sattudes juhuslikult kannatanule lähemale kui 100 meetrit, tuleb XXX kohe eemalduda kannatanust lubatud kaugusesse ja seejuures temaga mitte suhelda. • XXX on keelatud suhelda kannatanuga nii vahetult, teiste isikute vahendusel, kui ka kaugsidevahendite teel, sealhulgas on XXX keelatud: - helistada kannatanule telefoniga ja temale sõnumeid saata; - saata kannatanule liht- või elektronkirju; - saata kannatanule sõnumeid interneti suhtluskeskkondade (Facebook, Instagram jmt) kaudu.</p>
Näide 4.	<p><i>Süüdi:</i> KarS § 200 lg 1 ja § 141 lg 1 järgi.</p> <p><i>Karistus:</i> KarS § 74 lg 1, 2 alusel kuulub mõistetud karistusest koheselt ärakandmisele 5 kuud ja 15 päeva vangistust, mille kandmise algust arvestada KarS § 68 lg 1 alusel alates X kahtlustatavana kinnipidamisest, s.o alates 20.10.2020. Ülejäänud vangistus, s.o 2 aastat 6 kuud ja 15 päeva jäetakse tingimisi kohaldamata ja seda ei pöörata täitmisele, kui X ei pane 3 aasta ja 3 kuu pikkuse katseaja jooksul toime uut kuritegu ja täidab talle katseajaks pandud KarS § 75 sätestatud kontrollnõudeid ja kohustusi.</p>

Lähemiskeeld: KarS § 75 lg 2 p 7 alusel on X kohustatud mitte suhtlema kannatanuga, s.t et X ei võta temaga ühendust ise ega kolmandate isikute vahendusel, sealhulgas ei suhtle temaga vahetult ega erinevate sidevahendite, sealhulgas telefoni, mobiiltelefoni, interneti, posti, suhtlusportaalide ega e-posti kaudu; ei lähe talle avalikes kohtades lähemale kui 50 meetrit ega suhtle temaga avalikes kohtades; ei viibi tema elukoha, s.o xxx asuvale numbritoale lähemal kui 50 meetrit.

Alaealiste poolt toime pandud seksuaalkuritegude menetlemine

2021. aastal registreeriti 31 (2020: 48) alaealiste poolt toime pandud seksuaalkuritegu. Registreeritud seksuaalkuritegudega olid seotud 28 alaealist.

Tabel 4. 2020. ja 2021. aastal alaealiste poolt toime pandud registreeritud seksuaalkuriteod

Kuriteoliik	2020	2021
§ 141	28	13
§ 142	0	1
§ 143	1	0
§ 178	2	23
§ 179	0	11

Kõigist registreeritud kuritegudest⁷ 24 lõpetati/lahendati, millest:

- ▶ ühel juhul ligipääs puudub;
- ▶ kolmel juhul on kriminaalasi uurimisasutuses;
- ▶ nelja kuriteo puhul on kriminaalasi kohtumenetluses, sh neist kolm seotud sama alaealisega;
- ▶ kahe alaealise suhtes on jõustunud kohtuotsus
- ▶ 21 kuriteo puhul kriminaalmenetlus lõpetati, sh
  - 16 juhul koostati prokuratuuri loal põhistamata määrus (13 juhul puudus kriminaalmenetluse alus (KrMS § 199 lg 1 p 1), ühel juhul kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus tõttu (KrMS § 200¹);
  - viiel juhul koostati prokuratuuri poolt kriminaalmenetluse lõpetamise määrus.

⁷ Menetluse staatus 10.07.2022 seisuga.

Näide prokuratuuri määrusest (KrMS § 201 lg 2; kuriteoga tekitatud kahju hüvitamine või heastamine)

- Kirjutada vabanduskiri X-le ning esitada see prokurörile xxxx, kohustuse täitmise tähtaeg on xxxxxxxx.
- Teha 50 ÜKT tundi ja riske maandava vestluse läbi-viimine Viru vangla III üksuse kriminaalhooldus-ametniku poolt, kohustuse täitmise tähtaeg on xxxx.

Näide prokuratuuri määrusest (KrMS §-dest 201 lg 2 p 6; muu asjakohane kohtuotsus).

- Hoiatada X ja kohustada teda:
- Läbima sihtotstarbeline nõustamine XXX haiglas asuva XXX Noorte Seksuaal terveise Kabinetis nõustaja XXX juures, kus tema jaoks pannakse kokku nõustamiskava;
- Läbima sihtotstarbeline nõustamine XXX Laste ja Perede Tugikeskuses pere-terapeut XXX juures.

Kasutatud kirjandus

Vägivallaennetuse kokkulepe 2021–2025. Kättesaadav veebis:

<https://www.just.ee/media/1234/download>.

Kuritegevus Eestis 2021. Kättesaadav veebis:

<https://www.kriminaalpoliitika.ee/kuritegevus2021/>.